

SZOBORPARKŐR

A vasember

szöveg: Jolsvai András, fotó: Tanyi Adrienne

Ugye, nem gondolnák, hogy ez a szigorú tekintetű, kicsit korpulens középkorú úr ott, a róla elnevezett tér közepén, több mint száz éve az egyik legnépszerűbb alakja a magyar történelemnek? Rendszerek jöttek, rendszerek mentek, nevek tűntek föl és merültek feledésbe, királyok, miniszterelnökök és pártvezérek emelkedtek és kerültek süllyesztőbe, ugyanazokat a tényeket ezerféleképpen csoportosítottuk már, de ő, *Baross Gábor* változatlanul és kikezdetlenül ott van a népszerűségi listák élvonalában. Ezt a szobrot ötven évvel a születése után kapta meg, s – eltekintve a térrendezésből következő, elkerülhetetlen mozgásoktól – ma is a helyén áll. Budapesten tucatnyi (!) utca őrzi a nevét, iskolák, közintézmények, áramátalakítók és terek osztoznak ebben a dicsőségben, s vidéken is, amerre a szem ellát, tele van vele minden köztér és intézmény.

Az első felelős magyar minisztérium tagjainak a felét megelőzi népszerűségben, még a mártírsorsú miniszterelnököt, *Batthyányt* is, persze lehet, hogy őt csak amiatt, mert senki nem tudja helyesen leírni a nevét.

Azért ez a tény igényelne némi magyarázatot. Kormánypárti politikus volt, derekas parlamenti szónok, közszolgálatot alig egy évtizedig vitt, közlekedési miniszterként összesen három évig dolgozott, legfőbb érdemének azt tartják, hogy prioritást adott a vasútépítésnek (ezt bárki más megadta volna, azok az évek a vasútról szóltak), és egységesítette a tarifarendszert (ezt az érdemet ne vegyük el tőle, fontos lépés volt) és megkezdte a Vaskapu hajózhatóvá alakítását. (Nemzetközi szerződések kötelezték erre az országot.)

Gondolják el, néhány jól sikerült zónatarifával Magyarországon halhatatlanságot szerezhet magának az ember!

Minden emlékező kibírhatatlan, magának való, ellentmondást nem tűrő, munkamániás alaknak írta le: eszüket vesztve menekültek előle a munkatársai. Beosztottjait úgy leckéztette, mint botospán a jobbágyokat, egyetlen akaratot ismert, a magáét, *Napoleon* és *Széchenyi* volt egy személyben. A nap huszonnégy órájából huszonhatot dolgozott, és mindenkitől megkövetelte ugyanezt. Igaz, leveleiben azt írta, minden cselekedetét a haza üdvéért végezte, de hát láttunk már néhány versenyzőt fellépni ezzel a jelszóval, aztán mi lett belőlük. (És mi lett szegény hazából!) Egyszóval nehezen érthető a Baross úr esetében ez az évszázadokon átnyúló, parttalan lelkesedés.

(Azt már nem is mondom, hogy halála után rögtön megkezdődött a kultusza, szülőfalujában mauzóleumot kapott, a Keleni szobrot: utóbbit részben közadakozásból. A szobor talpazatán eredetileg egy vaskoszorú díszelgett, a babérleveleken azoknak a városoknak a nevével, melyek anyagilag is hozzájárultak a nemes célhoz. A koszorú a legutóbbi háború után eltűnt, s azóta sem sikerült pótolni.)

Mi a csudát szeretünk mi ennyire ezen a Barosson?

Mi már, nyilván, semmit, kortársaink többségének fogalma sincs, kinek a szobra áll azon téren, örököltük, megszoktuk, olyan kevés az állandóság az életünkben, ezt a vasembert senkinek nem állt érdekében elmozdítani, maradt tehát és most már maradni is fog. De a saját kortársai? Nos, ők valószínűleg a megvesztegethetlenségét díjazták e kultusszal. A magyar vasútépítés tele van sötét panamákkal, amelyeket Baross meggátolni nem tudott, de mélyen elítélte őket és maga sosem vett bennük részt.

Ismerve a halála óta történeteket, csak annyit mondok: újabb és újabb szobrokat érdemelne. ●

Névjegy:

Baross Gábor, Baross tér, felállítva 1898-ban, alkotó Szécsi Antal.

